

Intervju med Johan Åkerman

Från *Verksamhetsberättelse 1978/79*. Nationalekonomiska institutionen vid Lunds universitet.

Johan Åkerman var professor vid Nationalekonomiska institutionen vid Lunds universitet under åren 1944-1960. Under sin tid i Lund byggde han upp NIL till en ledande institution i landet. Han publicerade ett stort antal böcker och artiklar i konjunkturteori och ekonomisk politik. Denna intervju gjordes av Lars Jonung med Johan Åkerman i juli 1979 då denne befann sig i en ålder av 83 år.

Fråga: När kom Du till Lund?

Svar: Jag blev civilekonom vid Handelshögskolan i Stockholm 1918 och bodde sedan i Stockholm och Djursholm tills jag och min familj flyttade till Ringsjögården utanför Höör 1935. Som student, docent och professor bodde jag aldrig i Lund utan reste Stockholm—Lund med tåg för tentamina: fil.kan i Lund 1924, fil.lic i Lund i statistik 1926 och i nationalekonomi 1927. Sedan for jag med tåget från Ringsjön till Lund när jag hade undervisning och seminarier på institutionen.

Anledningen till att jag studerade i Lund var att professor Sven Wicksell i Lund var den ende examinatoren i statistik i Sverige.

Fråga: Hur såg institutionen ut vid den tiden? Vilka medarbetare och resurser fanns det? Var låg institutionen?

Svar: Institutionen fanns inte när jag kom till Lund. Jag grundade den. Ett embryo till NIL var litt F i gamla biblioteket, dvs i Lundagårdshuset, där jag hade ett bord.

En språkprofessor hade samma förmån. Jag var examinator i nationalekonomi i filosofiska fakulteten från och med höst-terminen 1934.

NIL låg vid Kyrkogatan i Konviktoriehuset 3 trappor upp. Mina medarbetare var till en början Karl-Gustav Landgren, Sven Rydenfelt och Nils Westhagen. Biblioteket var ej stort men växte hastigt.

Fråga: Hur bedrevs undervisningen?

Svar: Undervisningen inriktades dels på pol.mag och dels på fil.lic examen. Föreläsningar för pol.mag. hölls en gång i veckan liksom seminarieövningar för fil.lic examen.

Fråga: Hur många studenter hade Du?

Svar: Jag hade omkring 75 studenter sammanlagt under mina år.

Fråga: Vilken litteratur och vilka områden undervisade Du på?

Svar: Föreläsningarna vilade på en kunskapsteoretisk bas och inriktades på centralekonomisk teori samt konjunkturteori.

Fråga: Hur ändrades NIL:s verksamhet under Dina år?

Svar: Institutionen växte hela tiden.

Fråga: Vad koncentrerade Du Din undervisning och verksamhet på?

Svar: Kunskapsteori och sambandet politik och ekonomi.

Fråga: När Du nu ser tillbaka på Din tid vid NIL, vilka förändringar ser Du som de viktigaste under dessa år?

Svar: Att nationalekonomiska institutionen kom till stånd. Då för tiden ansåg man att endast ämnen som behövde ett laboratorium också behövde en institution. I akademkansliet ansågs nationalekonomi vara endast ett mindre ämne i jur. kand. utbildningen.

Mina äldre medarbetare, Landgren och Arvidsson, ansåg att institutionen var till huvudsakligen för professorn och ville tilldela mig det största rummet, som jag dock istället gjorde till bibliotekssal.

Fråga: Vilka råd skulle Du vilja ge Dina efterträdare rörande institutionens nuvarande och framtida verksamhet?

Svar:

- a) Forskningen skall ha en empirisk riktning. En teori skall vara statistiskt verifierbar.
- b) Man skall studera strukturell differentiering enligt min X-Y skala där X = det angloklassiska frikonkurrens-samhället och Y = det absoluta plansamhället, ungefär som Sovjetunionen på 1930-talet. Vidare skall man beakta dualismen kausalanalys-kalkylmodeller.
- c) Man skall beakta dualismen makro-mikro i nationalekonomin och ej försöka göra nationalekonomin till en generaliserad företagsekonomi.
- d) Till sist, undervisningen skall vara inriktad på en samhällsvetenskaplig syntes. Under min tid som chef för NIL grundade jag därför och utgav en skriftserie "Samhällsvetenskapliga studier" som syftade mot en samhällsekonomisk syntes. Följande nitton titlar framlades. Efter min pensionering ersattes denna skriftserie med en rent "ekonomisk" serie:

1. Johan Åkerman: *Ekonomiskt skeende och politiska förändringar*. 1946.
2. Nils Nilsson-Stjernquist: *Ständerna, statsregleringen och förvaltningen*. 1946.
3. Erik Dahmén: *Svensk industriell företagarverksamhet. Kausalanalys av den industriella utvecklingen 1919-1939*. Vol. I—II. 1950.
4. Göran Nyblén: *The Problem of Summation in Economic Science. A Methodological Study with Applications to Interest, Money and Cycles*. 1951.
5. Helge Kristersson: *De socialekonomiska grupperna och samhällsstrukturen*. 1951.
6. Johan Åkerman: *Nationalekonomiens utveckling*. 1951.
7. Sven Moberg: *Vem blev student och vad blev studenten? Statistiska studier rörande fem årgångar svenska studenter under perioden 1910—1943*. 1951.
8. Sven Grönhagen: *Ekonomiskt förlopp och allmänna val i Storbritannien 1850—1950*. 1951.
9. Hugo Hegeland: *The Multiplier Theory*. 1954.
10. Sven Rydenfelt: *Kommunismen i Sverige. En samhällsvetenskaplig studie*. 1954.
11. Sven Godlund: *Busstrafikens framväxt och funktion i de urbana influensfälten*. 1954.
12. Pär-Erik Back: *Herzog und Landschaft. Politische Ideen und Verfassungsprogramme in Schwedisch-Pommern um die Mitte des 17. Jahrhunderts*. 1955.
13. Hans Meijer: *Kommittépolitik och kommittéarbete. Det statliga kommittéväsendets utvecklingslinjer 1905—1954 samt nuvarande funktion och arbetsformer*. 1956.
14. Gunnar Fridlitzius: *Swedish Corn Export in the Free Trade Era. Patterns in the Oats Trade 1850—1880*. 1957.
15. Bo Israelsson-Carl-Erik Quensel: *Studenternas utbildningsval*. 1958.
16. Olof Ruin: *Kooperativa Förbundet 1899—1929. En organisationsstudie*. 1960.
17. Åke Elmér: *Folkpensioneringen i Sverige*. 1960.
18. Johan Åkerman: *Samhällsstruktur och ekonomisk teori*. 1960.
19. Johan Åkerman: *Theory of Industrialism. Causa/ Analysis and Economic Plans*. 1960.